

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE VERİLEN PERFORMANS GÖREVLERİNİN MUHATAPLARI TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Tevfik PALAZ

MEB, Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Yrd. Doç. Dr. Bahadır KILCAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

Doç. Dr. Bülent AKBABA

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Osman ÇEPNİ

Karabük Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

ÖZET

Bu araştırmada, sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf dersinde verilen performans görevlerine yönelik öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu; Türkiye İstatistik Kurumu gelişmişlik düzeyi verilerinden hareketle 2013-2014 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Ankara ilinin merkez ilçelerinde bulunan ortaokullardan amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine uygun olarak seçilmiş olan 6 ve 7. sınıf öğrencileri, seçilen okullarda görevli sosyal bilgiler öğretmenleri ve o sosyo-ekonomik düzeyde ikamet eden öğrenci velileri oluşturmaktadır. Durum çalışması olarak tasarlanan bu nitel çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Uygulama sonrası elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcı grubunu oluşturan bireylerin hepsinin üzerinde durdukları düşünce, performans görevlerinin yapılması konusunda internet, aile ve kırtasiye yardımına başvurulmadan bu görevlerin yerine getirilemeyeceğidir. Bir başka sonuç ise öğretmenler tarafından performans görevleriyle alakalı olarak velilere ve öğrencilere yeterli yönlendirmenin ve rehberliğin yapılmadığı, verilen performans görevlerinin öğrencilerin seviyelerinin üstünde olduğu, onların değer yargılarına ve becerilerine katkı sağlamadığı yönündeki düşüncelerdir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, performans görevi, öğrenci, öğretmen, veli

The Evaluation of Performance Homeworks Assigned in Social Studies Courses by Respondents

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the views of students, teachers, and parents towards performance homeworks assigned in social studies courses. Based on the development level data of Turkish Statistical Institution, the participants of the study consisted of 6 and 7th grade students studying in secondary schools located in the central districts of Ankara and chosen through convenience sampling method under purposeful sampling method in 2013-2014 education year spring term, social studies teachers employed in chosen schools, and their parents. This study designed as a case study under qualitative research method used a semi-structured interview form developed by the researchers. Data of the study was analyzed through content analysis. Results revealed that all the participants agreed that performance homeworks could not be completed without the help of internet, parents and stationery. Another result of the study was that parents and students were not guided well about performance projects and that performance homeworks assigned to students were above their level, and that performance homeworks did not contribute to students' value judgment and skills.

¹ Bu çalışma 28-30 Nisan 2014 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen 3. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulan aynı başlıklı çalışmanın genişletilmiş formudur.

Keywords: *Social studies, performance projects, student, teacher, parents*

GİRİŞ

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, tümüyle davranışçı yaklaşımlardan öte, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda yapılandırmayı önemseyen bir gelişim göstermektedir. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, dolayısıyla etkinlik merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır (Duruhan ve Çavuş, 2013).

Türkiye’de 2004-2005 eğitim öğretim yılından itibaren öğretim programları ve öğrenme-öğretme süreci yapılandırmacı yaklaşımı temel olarak oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu yaklaşıma göre, öğrenci merkezde kalarak, araştıran, inceleyen, fikir yürüten, kendi kendine öğrenebilen kişi iken öğretmen öğrencilerine kılavuzluk yapan kişi konumundadır (Akçöltekin ve Doğan, 2013). Yeni ilköğretim programlarında ölçme ve değerlendirme alanında yapılandırmacı yaklaşıma dayanan alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır. Derslerin günlük hayatta kullanılabilir ve ezbercilikten uzak olması ön plana çıkmıştır (Elharrar, 2006). MEB; ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrenme sürecine dayalı değerlendirme anlayışını, performans ve proje değerlendirme yaklaşımını, öz ve akran değerlendirmeyi ve portfolyo gibi alternatif değerlendirme yöntemlerini ön plana çıkarmıştır (Tüysüz, Karakuyu ve Tatar, 2010). Böylece, geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımların yanında öğrencilerin bireysel yeteneklerini, üst düzey düşünebilme becerilerini, el becerilerini ortaya koyabilen, karmaşık problemleri çözerken ön bilgileriyle yeni bilgilerini ilişkilendirebilen, gerçek yaşamla ilişkili durumlarda akıl yürütebilen, süreç içerisinde de farklı ölçme araçlarının kullanımına yer veren alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları gündeme gelmiştir (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak 2006; Dominguez Carmino, 2004; Krulick, Rudnick ve Milou, 2003). Alternatif ölçme ve değerlendirmede amaç öğrencilerin günlük hayatta veya iş yaşamında karşılaşılabileceği benzer sorunların üstesinden gelebilecek beceriler kazanmasını sağlamaktır (Green ve Emerson, 2008; Weigold, 1999). Wiggins'a (1989) göre alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının temel özellikleri; gerçekçi, yargılayıcı ve yenilikçi olması; öğrencileri “ne yapması” gerektiği konusunda yönlendirmesi, karmaşık ödevlerde öğrencilerin ön bilgilerini ve becerilerini rahatça kullanmalarına, yeteneklerinin etkili ve verimli bir biçimde değerlendirilmesine olanak sağlamasıdır.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretim ve öğrenme stratejilerini benimsemiş olduğu için ölçme ve değerlendirmede de öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri için çoklu değerlendirmeyi gerektirir. Bu nedenle sadece yazılı ve sözlü sınavlarla öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi uygun değildir. Değerlendirme teknikleri öğrencinin tüm yeteneklerini değerlendirmesini sağlamalıdır (MEB, 2005). Kullanılan bu değerlendirme yöntemlerinden biri de performans dayalı durum belirlemedir (Kutlu, 2004). Performans görevi, öğrencilerin bir konudaki bilgilerini, becerilerini, anlama düzeylerini ve yeteneklerini yansıtma fırsat verecek farklı durumların yaratıldığı değerlendirme amaçlı çalışmalardır (Marzano, Pickering & McTighe, 1993). McMillian’e (2004) göre performans görevi öğrencilerin bireysel ya da grup olarak istedikleri konularda hazırladıkları ve çeşitli alanlarda bilgi ve becerinin birleşiminden oluşan araştırmalardır. Performans görevlerinin amacı, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılığını kullanma, okuduğunu anlama, araştırma, işbirliği yapma, iletişim gibi bilişsel, duyuşsal, psiko-motor alandaki becerileri ortaya çıkarmaktır (MEB, 2009). Performans görevleri, yazılı anlatım, sözlü anlatım, sunu yapma, kompozisyon, makale yazma, deney düzeneği oluşturma, deney yapma, resim yapma, kroki çizme, grafik çizme, fotoğraf çekme gibi işlemlere sahip becerileri içerir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2008).

Performansa dayalı durum belirleme, öğrencilere uğraştırıcı ve anlamlı performans görevleri verilerek, onların çalışma alışkanlıklarının, sahip oldukları bilgilerin ve becerilerin uygulamaya ilişkin doğru stratejiler kullanarak ortaya konulması işidir (Hibbard, 2000). Performansa dayalı durum belirlemenin iki önemli bölümü vardır. Bunlardan biri performans görevi, diğeri performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarıdır. Performansa dayalı durum belirleme, problem çözme, iletişim kurma, eleştirel düşünme gibi çoktan seçmeli testlerle ölçülmesi zor hatta olanaksız olan öğrenci becerilerinin ölçülmesini sağlar (Perlman, 2002). Performans değerlendirme, öğrencilerin istenilen bir öğrenme alanındaki bilgi, beceri ve tutumlarını ölçmek için, onlara alanla ilgili bir görev verip o görevde etkililiğinin geçerliği ve güvenilirliği sağlamış ölçüm araçları kullanarak tespit etmektir (Çepni, Bayrakçeken ve Semerci, 2007). Performans görevi verilmesinin temel amaçlarından biri öğrencinin kendi öğrenme sürecinde ortaya bir çaba koymasını sağlamaktır (Falch ve Rønning, 2012). Performans görevi; öğrencilerin bilgi ve becerilerini ortaya koyarak oluşturdukları çalışma, ürün ya da etkinliklerin değerlendirilmesini esas almaktadır. Bilgi toplama, analiz etme, gözlem yapma, öğrendikleri ile günlük yaşam arasında ilişki kurma, kendini ve arkadaşlarını değerlendirme gibi üst düzey becerilerin değerlendirilmesinde geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemlerinin yetersiz kaldığı bilinmektedir. Performans görevi öğrencinin bilgiyi nasıl işlediğini, bununla birlikte ilgi ve yeteneklerini dikkate alan bir değerlendirme yöntemidir (TEDMEM, 2014). Aslında performans değerlendirme ev ödevlerinin içerisinde değerlendirilmektedir. Ev ödevlerinin öğretimsel bağlamda en genel amacı ise öğrenciye sınıfta öğrendiklerini uygulama olanağı tanımak, onun yaparak-yaşayarak öğrenmeyi deneyimlemesini sağlamaktır (Becker ve Epstein, 1982; Akt: Cooper, Robinson ve Patall, 2006). Bu ödevler öğrencilerin kazandıkları bilgileri günlük hayatta ne ölçüde kullanabildiklerini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı *19 Aralık 2006 tarihli ve 012592 sayılı genelgesinde performans görevi kavramını şöyle tanımlanmaktadır: Eleştirel düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psiko-motor alandaki becerilerin aynı anda kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürün ortaya konmasını gerektiren çalışmalardır. Aydın (2012) ev ödevlerinin öğrencilere iki şeyi öğrettiğini ifade etmektedir. Bunlardan birincisini; çocuklara becerilerini geliştirme ve pratik yapma imkânı tanınması olarak ifade etmiştir. Çünkü becerinin geliştirilmesi için pratik yapmak şarttır. Öğrenci bu sayede yeni birçok konu öğrenir ve bunları, uyguladığı alıştırmalarla pekiştirdiği zaman gerçekten bilgiyi edinmiş olur. İkincisi ise sorumluluk, öz disiplin, bağımsızlık, sebatkârlık ve zaman kontrolü gibi uzun vadede çocukların sadece sınıfta değil günlük işlerinde de onları başarıya götürecek becerilerin kazanılmasına aracılık ettiğini ifade etmektedir (Akçöltekin ve Doğan, 2013). Ödevler öğrencilerin başarı ve sınıf notlarına etki eden değişkenlerden biri olarak görülmektedir. Ev ödevleriyle öğrenmenin ardından öğrencilere yaptırılacak alıştırmalar öğrenmenin kalıcılığını artırarak unutmayı azaltmaktadır (Cooper, 2006). Eren ve Henderson (2008) tarafından yapılan bir araştırmanın sonuçları, performans görevlerinin öğrenci başarısını yordayan önemli değişkenlerden biri olduğunu ve özellikle akademik başarısı düşük ve yüksek olan öğrenciler için ek ödevlerin etkili olduğunu göstermektedir.*

Performans görevleri, öğrencilerin ders kitaplarında yer alan ve rutin biçimde ev ödevi olarak çözdükleri *alıştırma sorularından* çok daha fazlasını ifade eder. Performans görevini günlük ev ödevinden ayıran en önemli özellik, derste edinilen bilgi ve becerileri üst düzey zihinsel becerilerle ilişkilendirerek yeni bir problem çözmeyi gerektiren bir etkinlik olmasıdır. Performans görevleri bir günde yapılabildiği gibi birkaç hafta da sürebilir. Bu nedenle öğrencilere, sınav saatleriyle sınırlandırılmaksızın geniş bir zaman diliminde çalışma ve tekrar etme, oluşturulan ölçütlere göre yeterlilik derecelerini ortaya koyma olanağı tanınmaktadır (Demir, 2010). Verilen ödevler öğrenciye bir hedef gösterip, araştırmaya yöneltiyorsa sorumluluk duygusunu da geliştirir. Öğrencilerin ev ödevlerinin zorluklarının giderilmesi için

onlara hedef belirlemeleri tavsiye edilmiştir (Miller & Kelley, 1992). Hedef belirleme mevcut performans seviyelerine karşı hedeflenen performanslardan oluşmaktadır ve öğrencilerin performanslarını kendilerinin değerlendirip gözlemleyebilmesi şeklinde olabilir (Bandura, 1977). Hedef belirlemenin öğrenciler üzerinde önemli etkileri gözlenmiştir. Öğrencilerin performanslarını ve akademik başarılarını daha çok artırabilmek için hedef belirleme kullanılabilir. Aynı zamanda, hedef çerçevesinin yararlı etkileri performansa dayalı ödüllendirmenin etkisiyle daha da güçlendirilir (Schunk, 1984). Cooper, Robinson ve Patall (2006), 1987-2003 yılları arasında, ödevlerin öğrenci başarısı üzerindeki etkililiğini araştıran bir dizi çalışmanın sonuçlarını değerlendirdiklerinde, ödevlerin öğrenci başarısını genel olarak olumlu yönde etkilediği, bu etkinin üst sınıflarda (7-12) daha alt sınıflara (1-6) göre daha fazla olduğu bulgularına ulaşmışlardır.

Performans görevlerinin birçok faydalı yönünün bulunmasına karşın günümüzde yapılan araştırmalara göre öğretmenlerin performans görevlerini uygulama sırasında birçok sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Benli, 2010). Milli Eğitim Bakanlığı 2008’de bu konuyla ilgili olarak “ulaşılması zor kaynaklardan proje ve performans görevleri verilmesi”, “ders öğretmenlerinin yeterince rehberlik yapmaması”, “bir kısım ödevlerde kullanılan malzemelerin pahalı olması nedeniyle imkânı olmayan velilerin malzemeleri teminde zorlanması”, “ödevlerin çoğunlukla internet üzerinden hazırlandığı”, “çalışmaların içerikleri yerine daha çok görselliklerinin değerlendirildiği”, “oldukça sık verilen görevlerin öğrencinin evdeki zamanının büyük bir bölümünü aldığı ve buna bağlı olarak velilerin de öğrenciye yardımının kaçınılmaz olduğu, bu nedenle de performans görevlerinin amacına hizmet etmediğini” bu bağlamda proje ve performans görevleri ile ilgili olarak:

1. Proje ve performans görevlerinin öğrencilere ilgi (a) yönetmelik ile ilgi (b) ve (c) yazı hükümleri çerçevesinde verilmesi, ders öğretmenlerinin bu görevlerin yerine getirilmesinde gerekli rehberliği yapmaları ve velileri masrafa zorlayacak proje ve performans görevlerinin kesinlikle verilmemesi,

2. Öğrencilere verilecek proje ve performans görevlerinde sınıf düzeyinin ve okulun bulunduğu çevrenin göz önüne alınması,

3. İlköğretim öğrencilerimize okuma alışkanlığı kazandırılması yönünde öğretmenler tarafından seviyelerine uygun ve Bakanlığımızın tavsiye ettiği kitapların önerilmesi, bunun dışında dinlenmelerine fırsat vermek amacıyla her ne şekilde olursa olsun yarıyıl tatilinde ödev verilmemesi (Duruhan ve Çavuş, 2012) şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur.

MEB (2008), performans görevlerinin daha etkili bir şekilde eğitim öğretim sürecinin içerisinde olması adına aldığı önlemlerden beklediği sonuca ulaşamamış 2014 yılındaki yönetmelik değişikliği ile kamuoyunun da beklentisini karşılayarak okullarda performans ve proje ödevini yürürlükten kaldırmıştır. Milli Eğitim Bakanı, performans görevinin kaldırılmasında en önemli etken olarak aileleri vurgulamıştır. Aile ekonomisine yük getiren ve ailenin zamanını gereğinden fazla alan performans görevleri verildiğine ilişkin yaygın şikâyetlerin olduğu bunun yanı sıra, kes-yapıştır biçiminde internet çıktısı ödevlerin varlığı da performans ve proje ödevlerinin yürürlükten kaldırılmasında etkili olmuştur. Öğretmenlerin, ailelerin ve çocukların durumlarını düşünmeden verdikleri bazı ödevler ve parayla satılan performans görevlerinin varlığı bir şeylerin yanlış gittiğinin işareti olmuştur. Performans görevinin öğrencinin ilgi ve yeteneklerini esas aldığı düşünüldüğünde ailenin, öğrencinin ödev hazırlama sürecine dâhil olması sevindirici bir durumdur; ancak burada hassas bir dengenin gözetilmesi gerekmektedir. Performans görevlerini aile bireylerinden birinin üstlenmesi, başkalarına yaptırması ya da yapılmışını temin etmesi uygulamanın yozlaşmasını hızlandırmıştır. Ailelere düşen görev, öğrenciye çalışabileceği bir ortam hazırlaması ve öğrencinin gerek duyduğu ölçüde yardımda bulunmasıdır (TEDMEM, 2014).

Performans görevi gibi alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmelerinin hedeflendiği eğitim sistemlerinde oldukça önemlidir. Sınavların çok baskın olduğu ülkelerde ise performans görevi gibi teknikler arka planda kalmaktadır. Bu denli işlevsel olduğu bilinmesine rağmen performans görevlerinin kaldırılmış olması öğrenciler, veliler ve hatta öğretmenler tarafından çoğunlukla olumlu karşılanmıştır. Yapılan açıklamalar, problemin performans görevinin tekniğinden değil, uygulamada yapılan yanlışlardan kaynaklandığına işaret etmektedir. Yukarıdaki açıklamalara dayalı olarak sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf derslerinde verilen performans ödevlerine yönelik öğrenci öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi, uygulamaya ilişkin veri sağlaması bakımından önemli görülebilir. Bununla birlikte 2014 yılında uygulanmasına son verilen performans ödevlerinin, özellikle uygulama bağlamında geliştirilmesi suretiyle yeniden gündeme alınması bakımından konunun karar verici birimlerine katkı sağlayabilir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırma verilerinin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ait bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın modeli

Bu araştırma nitel araştırma deseninde durum çalışması niteliğindedir. Yin'e (2003) göre nitel araştırmalarda durum çalışması güncel bir olgunun gerçek şartlar altında derinlemesine, bütüncül bir yaklaşım içerisinde incelenmesi, Merriam'a (2013) göre sınırlı bir çalışmanın derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi, Creswell'e (2013) göre ise araştırmanın hem ürünü hem de nesnesi olabilecek nitel araştırmada bir desen türü olarak tanımlanmaktadır. Ona göre bu tür araştırmalar, araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir durum ya da belli bir zaman içerisinde çoklu sınırlandırılmış durumlar hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Türkiye İstatistik Kurumu'nun (2012) sosyo-ekonomik düzey verileri göz önünde bulundurularak, 2013 - 2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili merkez ilçelerden üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip yerleşim yerlerinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçkisiz olarak seçilmiş üç ortaokulda öğrenim gören üç öğrenci (bir altıncı sınıf, iki yedinci sınıf) ve bu öğrencilerin velileri² (üç kadın³) aynı okulda görev yapan üç öğretmenden (iki kadın bir erkek) oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden seçilmesinin nedeni 8. sınıfta sosyal bilgiler dersinin bulunmaması ve bundan dolayı da öğrencilere verilecek performans görevlerinin sosyal bilgiler müfredatı ile uyumlu olmadığı düşüncesidir. Araştırmanın kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine uygun olarak seçilme nedeni ise araştırmacıların (birinci ve ikinci yazar) okulların idari personelini ve o okullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri ile daha önceden tanışıyor olmalarıdır. Bu durum araştırmanın uygulanması kolaylaştırmıştır. Araştırma yapılacak örnekleme grubunun kolay ulaşılabilirliğinin, araştırmanın uygulama sürecinin ekonomikliğine katkı sağladığı ve bu durumun araştırmacıya yönelik faydalarının bulunduğu yapılan bazı çalışmalarca da ifade edilmektedir (Patton, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2006).

² Velilerin seçiminde sosyal bilgiler öğretmenlerinden yardım alınmıştır. Burada öğretmenler öğrenci velileriyle iletişime geçerek çalışma hakkında kısa bilgi vermişler ve onlarla uygun bir zaman belirlemişlerdir.

³ Erkek öğrenci velileri mesaiye oldukları için öğrencilerin anneleri çalışmaya katılım göstermişlerdir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplamak amacıyla katılımcılara sosyal bilgiler dersinde verilen performans ödevlerinin⁴ gerekli olup olmadığı ve yapılabirliği ile ilgili temel sorular etrafında oluşturulan sonda sorulardan meydana gelen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede görüşmeci, genel olarak önceden hazırladığı soruların dışına pek çıkmadan sorularını yöneltir. Görüşülen kişilerin verdiği cevaplar doğrultusunda -yine hazırlamış olduğu sorular doğrultusunda- onların bakış açılarını ortaya çıkarmada daha derinlemesine bilgi sahibi olmak amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir (Glesne, 2012; Kuş, 2012). Sosyal bilgiler dersinde verilen performans görevleriyle ilgili sorular belirlenirken uzman görüşüne başvurulmuş sorulara nihai hali verildikten sonra iki araştırmacı (ikinci ve üçüncü yazar) önceden belirlenen okullarda uygulamaya başlamıştır. Öğrenci velileriyle yapılacak olan görüşmelerin ayarlanması için uygulama yapılacak okullarda görevli olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin desteği alınmıştır. Öğretmenler önceden belirledikleri öğrencilerin velileriyle irtibata geçerek araştırmanın amacı hakkında onları bilgilendirmiştir. Çalışmaya katılım için gönüllülük göstermeleri halinde görüşme için uygun bir zamanda okula gelmeleri istenmiştir. Katılımcıların hazır buldukları günlerde araştırmacılar okullara giderek okulun fiziki şartlarının da el verdiği mekânlarda (rehberlik servisi, müdür yardımcısı odası) görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Görüşmeye başlanmadan önce katılımcılara araştırmanın amacı tekrar edilmiş, yapılacak olan görüşmeye katılıp katılmama konusunda özgür oldukları, istedikleri zaman görüşmeyi bırakabilecekleri ve katılmak istemeleri halinde yapılan görüşmenin ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacağı hususlarında bilgilendirilmişlerdir. Her bir görüşme 9-14 dakika aralığında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde nitel araştırmalarda kullanılan içerik analizi tekniğinden faydalanılmıştır. İçerik analizi insan davranışları üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkân tanıyan ve özellikle sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2010). İçerik analizinde amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Strauss ve Corbin'e (1990) göre "kavramlar olmadan bilim var olamaz; kavramlar bizim olguları anlamamıza ve bu olgular üzerinde etkili düşünmemize yardımcı olur. Biz kavrama bir ad verdiğimiz zaman; o kavramla ilgili sorular sorabiliriz, o kavramı inceleyebiliriz ve başka kavramlarla ilişkilendirebiliriz". Kavramlar bizi temalara götürür ve temalar sayesinde olguları daha iyi düzenleyebilir ve daha anlaşılabilir hale getirebiliriz (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2006). Ayrıca içerik analizinin salt bir betimleme ve tasvir aracı ya da tekniği olmadığı, aksine çıkarım yapma yoluyla sosyal gerçeğin belirli boyutlarını araştıran bir yöntem olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda içerik analizinin; seçici, sınıflandırıcı, nicelleştirici ve bireyi görünmeden etkileyen öğelerin belirlenmesine yönelik ikinci bir okuma diye de adlandırılan bir yöntem olduğu da söylenebilir (Bilgin, 2006; Gökçe, 2006). Bu bağlamda, katılımcılardan elde edilen veriler, öncelikle Microsoft programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra NVivo 10 paket programından faydalanılarak katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar saptadıkları kategoriler ve analiz birimleri doğrultusunda yaptıkları analizden sonra buldukları sonuçları sayısallaştırarak ve tablolaştırarak betimlemişlerdir.

⁴ Literatürde "performans görevleri" kavramı kullanılmaktadır. Araştırmanın özellikle veri toplama aşamasında katılımcılara "performans ödevleri" şeklindeki kullanım tercih edilmiştir. Böylelikle her hangi bir kavram kargaşasının oluşmasına fırsat verilmemiştir.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmanın geçerliliği ve güvenirliği sırasıyla inanılabilirlik ve aktarılabilirlik başlıkları altında ifade edilmiştir. Araştırmanın *inanılabilirliği*; elde edilen bulguların inanılabilirliğini artırmak amacı ile katılımcıların görüşmede yer alan açık uçlu sorulara ilişkin belirtmiş oldukları görüşlerden aynen alıntılara yer verilmesi ve bu alıntılar yapılırken araştırmaya yanlılık katacak görüşlerin değil, verilen cevapların genelini yansıtacak nesnel görüşlerle ilgili örneklerden alıntılar yapılarak sağlanmaya çalışılmıştır. *Aktarılabilirliği* ise; araştırmanın uygulanmasını (verilerin toplanması, katılımcıların özellikleri, nasıl seçtikleri ve verilerin analizi) detaylı ve anlaşılabilir bir biçimde sunularak sağlanmaya çalışılmıştır. Bu durum araştırmanın aktarılabilirliğine katkı sağlanmıştır (Şencan, 2005).

BULGULAR

Bu bölümde, sosyal bilgiler dersinde verilen performans görevlerinin muhatapları olan öğrenci, öğretmen ve velilerin sosyal bilgiler dersinde verilen performans görevlerine yönelik görüşleri alt başlıklar halinde düzenlenmiştir. Bulgular tablolar halinde verilmiş ve analiz edilerek sunulmuştur.

Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Performans Görevlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Ortaokullarda öğrenim gören öğrenci katılımcıların sosyal bilgiler dersinde verilen performans görevlerine ilişkin görüşleri 3 tema altında toplanmıştır. Belirlenen 3 temanın frekans dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Performans Görevlerine İlişkin Görüşleri

Temalar/Davranışlar	<i>f</i>	
Görev Öncesi	Uygun Seviyede Olma	2
	Uygun Zamanda Olma	1
Görev Zamanı	Akran Yardımı	2
	Evde Yapılan	2
	İnternet ve Aile Desteği Gerektiren	3
	Üstün El Becerisi Gerektiren	3
	Yönlendirme, Rehberlik Gerektiren	3
	Zaman Kaybı	2
	Zorlayıcı	2
Görev Sonrası	Ait Olduğu Dersin Katsayısı Düşük	1
	Akademik Başarıya Az Da Olsa Katkı	2
	Baştan Savma Değerlendirme	2
	Beceri ve Değere Katkısız	2
	Kaldırılması Gerekli	4
	Kaldırılmamalı	1
Okuldaki Sınavlara Katkısız	2	

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin performans görevleriyle alakalı görüşlerinin “görev öncesi”, “görev zamanı” ve “görev sonrası” olarak üç kategori altında toplandığı görülmektedir.

Öğrencilerin performans görevleri öncesine ait düşüncelerine baktığımızda en fazla performans görevlerinin kendi seviyelerine uygun olması gerektiğiyle alakalı görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerden bir tanesi şunları söylemektedir;

“Biraz zorluğu var bu ödevlerin. Bizim yapabileceğimizden daha zor olabiliyor. Biraz daha basit konularda performans ödevi verilse ve zamanı iyi ayarlansa daha iyi olur” (Öğrenci, 2).

Öğrencilerin performans zamanı ile alakalı olarak ifade ettiklerine baktığımızda en fazla dile getirilenler arasında; performans görevlerini yerine getirirken internetten ve aileden destek aldıkları göze çarpmaktadır. Katılımcı öğrencilerden bir tanesi; “internetten ve ailemden destek aldığım çok oluyor. % 60 bilgisayardan % 40 ailemden destek alarak sıkıntı yaşamıyorum” (Öğrenci, 2) şeklinde görüş bildirmiştir. Bunun yanında, öğrencilerin performans görevini yerine getirirken öğretmenleri tarafından gerekli yönlendirmenin ve rehberliğin yapılmadığını ve verilen performans görevlerinin bazen üstün el becerisi gerektirecek şekilde olduğunu vurguladıkları görülmektedir. Bu konuyla ilgili öğrenci görüşleri; “öğretmenlerimiz sadece performans ödevlerinin altında yazanları açıklıyor bize ek bir yönlendirme rehberlik etme yapmıyor... nasıl yapılacağı ile alakalı sadece onları okuyor” (Öğrenci, 1). “Ödevler bizlerin yapabileceği nitelikte de olabiliyor çok zor da olabiliyor. Mesela çok iyi hatırlıyorum 6. Sınıfta bize kabartmalı Türkiye harita ödevi vermişlerdi. Altını pamuklu falan kabartmalı... Haliyle çok zor bir ödevdi. Kurtuluş savaşı ile verseler yazar geçerim mesela...” (Öğrenci, 3) şeklinde dile getirilmiştir.

Öğrencilerin performans sonrasıyla alakalı olarak ifade ettiklerine baktığımızda en fazla dile getirilenler arasında; performans görevlerinin akademik başarıya az da olsa katkı sağladığı ama kaldırılması gerektiğiyle alakalı düşüncelerin de varlığı görülmektedir. Bu konuyla ilgili olarak katılımcı öğrencilerden bir tanesi görüşlerini, “Bence ödevler kaldırılmalıdır. Bunu hocalar diyor zaten. Hocalar; ‘size verdiğimiz bu ödevlerin bilgi kazanın diye vermiyorum, sadece notunuz fazla olsun, katkı sağlasın diye veriyorum’ diyor zaten. Bir işe yaramıyor kaldırılmalı...” (Öğrenci, 1) ifadeleriyle dile getirmiştir. Öte yandan, performans görevlerinin öğrencilerin beceri ve değer gibi özelliklerini geliştirmeye yönelik katkı sağlamadığı ve öğretmenler tarafından detaylı bir incelemeye ya da değerlendirmeye tabii tutulmadığı öğrencilerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak katılımcı öğrencilerden bir tanesi; “Performans ödevlerinin bizlerin beceri değer vb. özelliklerimizi geliştirdiğini düşünmüyorum. Zaten hocalar bakıp bakıp geçiyor, incelemiyorlar” (Öğrenci, 1) şeklinde düşüncelerini belirtmektedir.

Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Performans Görevlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ortaokullarda görev yapan öğretmen katılımcıların sosyal bilgiler dersinde verilen performans görevlerine ilişkin görüşleri 3 tema altında toplanmıştır. Belirlenen 3 temanın frekans dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Performans Görevlerine İlişkin Görüşleri

Temalar/Davranışlar	f	
Görev Öncesi	Kolaycı Değerlendirmeye İsteklilik	1
	Bir Çıkar Aracı Olarak Görülen	2
	Öğrenci Seviyesine Uygun	3
	Uygun Zaman	1
Görev Zamani	Ailelerin Yanlış Görsellik Algısı	1
	Akran Çalışma Ortamı	1
	Evde Yapılan	2
	Fırsatçılığa Yönelten	2
	İnternet, Kırtasiye ve Aile Desteği Gerektiren	3
	Öğrenci Aktif	1
	Öğrenci Emegi Ön Planda	1
	Yetersiz Yönlendirme, Rehberlik Etme	3

Görev Sonrası	Yüksek Not Algısı	1
	Adaletsiz Değerlendirme	1
	Aile Baskısını Hissetme	1
	Akademik Başarıya Az Da Olsa Katkı	1
	Alternatifi Olmalı	1
	Dersi Geçmeye Faydalı	1
	El Yazısı İle Güzel Olan	1
	Kaldırılıp Kaldırılmaması Ödeve Bağlı	2
	Beceri ve Değere Katkısı Ödeve Göre	2
	Sınavlara Fayda Sağlamaz	2
	Sınavlara Faydalı	1
	Soru Sormaya Özendirici	1
	Tembelliğe Sevk Eden	2

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin performans görevleriyle alakalı görüşlerinin “görev öncesi”, “görev zamanı” ve “görev sonrası” olarak üç kategori altında toplandığı görülmektedir.

Öğretmenlerin performans görevleri öncesine ait düşüncelerine baktığımızda öğretmenler verdikleri performans görevlerinin öğrenci seviyesine uygun olduğunu ve verilen bu görevlerin öğrenciler tarafından bir çıkar aracı olarak görüldüğüne değinmektedirler. Bu konuyla ilgili olarak katılımcı öğretmenlerden bir tanesi; “*öğrencilerin yapabileceği performans ödevi verdiğimi düşünüyorum. Ben bu sene öğrencilere Pir-i reisin haritasını çizmelerini istedim. Hiçbir öğrenci bana çizemiyorum diye gelmedi. Ama anne babalar çizemiyoruz diye aradılar*” (Öğretmen, 1) şeklinde görüş bildirirken diğer bir öğretmen ise; “*çocuk iki yazılıdan 40-50 almış. Çok güzel performans ödevi getirdiyse ona 100 verdim onun ortalaması da dört düşüyor. Bu adalet değil. Yazılıdan 80-80 almış çocuğun ortalaması da dört düşüyor. Performans ödevleri çocukların notlarının değişmesini sağladığı için çocuklar performansların çıkar sağlayan tarafını düşünüyorlar*” (Öğretmen, 3) şeklinde görüş bildirerek performans görevlerinin çocukları çıkarıcı düşünmeye sevk ettiğinden bahsetmektedir.

Öğretmenlerin performans zamanı ile alakalı olarak ifade ettiklerine baktığımızda en fazla dile getirilenler arasında; öğrencilerin performans görevlerini yerine getirirken internetten, kırtasiyeden ve aileden destek aldıklarını söylemeleri göze çarpmaktadır. Bu konuyla ilgili düşüncelerini ifade eden öğretmenlerden bir tanesi; “*Ben elimden geldiğince elle yazmalarını istiyorum ama çoğunlukla internetten çıktı alıp getiriyorlar. Bir de çocuklar ödevlerini kendileri yapmıyor ya kırtasiyeye yaptırıyor ya da ailelerine yaptırıyorlar*” (Öğretmen, 3) demektedir. Bunun yanında, öğretmenlerin öğrencilere performans görevleri verdiklerinde yeterince yönlendirme ve rehberlik yapmadıkları, aynı zamanda öğrencilere verdikleri bu ödevlerin kütüphane, okul gibi ortamlarda değil öğrencilerin evlerinde yaptıklarını vurgulamaktadırlar. Bu konuyla ilgili düşüncelerini ifade eden öğretmenlerden bir tanesi; “*ödevi verdiğimizde bir ölçek de veriyoruz. Onun doğrultusunda genel bir açıklama yapıyoruz. Ama sonrasında çok zamanımız olmamasından dolayı sürekli bir açıklama yaptığım söylenmez. Ödevlerin derste yapılma şansı da yok çünkü müfredat anca yetişiyor. Genellikle evde yapılması için veriyorum...*” (Öğretmen, 2) şeklinde düşüncelerini belirtmektedir. Öte yandan öğretmenler, performans görevlerinin bazı öğrencilerce fırsatçılık olarak görüldüğünü ve bunun sonucunda da öğrencilerin performans görevleriyle alakalı yüksek bir not beklentisi içinde olduklarını belirtmektedirler. Bu bağlamda öğretmenlerden bir tanesi; “*çocuğun ilgisi olmadığı derse ya da çocuğun başaramadığı derste genel ortalamasının düşük olmaması için performans ödevi bir fırsat olarak çocuğun karşısına çıkıyor. Ha bu durumu kötü olarak çıkar olarak kullanan öğrenciler var. Nasıl olsa*

performans ödeviyle yırtarım şeklinde düşünebiliyorlar” (Öğretmen, 2) derken diğer bir öğretmen; “Çocuk bu ödevleri yaptıktan sonra hocam ben neden 90-100 almadım da 70 aldım diye geliyor. Çocuklar sanki yapılan bu ödevlerin hepsinde 90-100 alacaklarmış gibi bir algı var. Bu bağlamda ben performans ödevlerinin amacına hizmet etmediğini düşünüyorum” (Öğretmen, 3) şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin performans görevi sonrasıyla alakalı olarak ifade ettiklerine baktığımızda en fazla dile getirilenler arasında; performans görevlerinin çocukların beceri ve değerlerine katkısının onlara verilen ödevin niteliğine bağlı olduğu; performans görevlerinin kaldırılıp kaldırılmamasına yönelik düşüncelerin de yine öğrencilere verilecek ödevlerin niteliğine bağlı olduğu, kaldırılması halinde yerine mutlaka alternatifinin konmasına yönelik söylemler yer almaktadır. Bu konuyla alakalı öğretmenlerden birisi; *“Biraz öğretmenin verdiği ödevlere bağlı ödevlerin beceri ve değerler kazandırması.... Eğer çocuğun becerilerini ve değerlerini geliştireceğini düşünerek ödev veriyorsam tabii ki beceri ve değere katkı sağlar ama bir A4 kâğıdına şunları yaz gel diyorsam bence öğrenci becerisine ve değerlerine katkı sağlamaz...ödevlerin kaldırılıp kaldırılmaması da böyle. Öğretmen gerçekten çocuklara katkı sağlayan faydalı olan ödevleri buluyorsa performans ödevleri kaldırılmamalı ama öğretmenlerin buna çok dikkat etmediğini düşünüyorum. O yüzden kaldırılmalı ama yerine mutlaka bir şey gelmeli bence çünkü öğrenciler açısından çok büyük bir boşluk olur (Öğretmen, 2). Öte yandan öğretmenlerin performans görevleriyle alakalı olarak üstünde durdukları bir başka nokta da verdikleri performans görevlerinin okulda yapılan sınavlara katkı sağlamadığı ve öğrencileri tembelliğe sevk ettiği düşüncesidir. Bu düşünceyle alakalı öğretmenlerden bir tanesi; *“Performans ödevlerinin çocuklara yaptığımız sınavlara hiç katkı sağladığını düşünmüyorum. Çünkü performans ödevleri çocukları hazırcılığa alıştırtıyor. Zaten katkı sağlasa sınavlarda görürüz. Nüfusla ilgili bir performans ödevi veriysem çocuk ödevi getirdiğin de göçün sebep ve sonuçlarını söyleyemiyor” (Öğretmen, 3) yönünde görüş bildirmiştir.**

Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Performans Görevlerine İlişkin Veli Görüşleri

Çocukları ortaokullarda öğrenim gören velilerin sosyal bilgiler dersinde verilen performans görevlerine ilişkin görüşleri 3 tema altında toplanmıştır. Belirlenen 3 temanın frekans dağılımı Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Velilerin Performans Görevlerine İlişkin Görüşleri

Temanlar/Davranışlar	f	
Görev Öncesi	Alternatifli Olma	1
	Bireysel Özelliğe Uygun Ödev	1
	Öğretmene Bağlı Olan Zorluk Derecesi	2
	Seviyeye Uygun Değil	2
	Uygun Zaman	1
Görev Zamanı	Ek Bir Yük	1
	Evde Yapılan	2
	Fırsatçılık Doğuran	1
	Grup Çalışmasına Uygunluk	1
	Hazırcılığa Sevk Eden	1
	İnternet, Kırtasiye ve Aile Desteği	3
	Stres Kaynağı	1
	Üstün El Becerisi Gerektiren	3
	Yetersiz Yönlendirme ve Rehberlik Etme	2
	Yoğun Yazı Yazma	2
Zaman Kaybı	3	
Görev Sonrası	Adaletsiz Değerlendirme	1

Akademik Başarıya Az Da Olsa Katkı	3
Başarılılar İçin Gereksiz	1
Baştan Savma Değerlendirme	1
Beceri ve Değere Katkısız	3
Görselliğe Önem	1
Kaldırılması Gerekli	4
Öğretmen Tarafından Beğenilmeme	1
Sınavlara Az Katkı	2
Sınavlara Faydasız	1

Tablo 3 incelendiğinde velilerin performans görevleriyle alakalı görüşlerinin “görev öncesi”, “görev zamanı” ve “görev sonrası” olarak üç kategori altında toplandığı görülmektedir.

Velilerin performans görevleri öncesine ait düşüncelerine baktığımızda öğrencilere verilen performans görevlerinin öğrenci seviyesine uygun olmadığına ve verilen bu görevlerin zorluk derecesinin görevi veren öğretmene bağlı olarak değişebileceğine yönelik düşüncelerdir. Bu konuyla ilgili olarak velilerden bir tanesi; *“Bu ödevlerin çocukların yapabilecekleri nitelikte olduklarını düşünmüyorum. Aslında bu olay genelde öğretmenin kendisinden kaynaklanıyor. Bazı öğretmenler basite indirgeyip veriyor bazıları gerçekten zorlaştırıyor”* (Veli, 3) şeklinde görüş bildirmiştir.

Velilerin performans zamanı ile alakalı olarak ifade ettiklerine baktığımızda en fazla dile getirilenler arasında; öğrencilerin performans görevlerini yerine getirirken internet, kırtasiye ve aile desteğine ihtiyaç duyuyor olmaları göze çarpmaktadır. Bu konuya yönelik veli görüşlerinden bir tanesi; *“Ödevleri internetten indiriyor yine yapamıyor, biz yapıyoruz. Bizde tam başaramıyoruz. Zaten ilkokul mezunuyuz, yıllar olmuş okuldan ayrılalı... Bizi zahmete sokuyor... Dışarıda kırtasiyeye falan yaptırıyoruz o zamanda öğretmen istemiyor kendiniz yapmamışsınız diye...”* (Veli, 2) şeklindedir. Öte yandan velilerin performans görevinin yapılmasına yönelik olarak dikkat çektikleri nokta performans görevlerinin üstün el becerisi gerektirdiği ve bu sebeple uzun zaman gerektirdiği, öğrenci ve velide strese neden olduğudur. Bu konuyla ilgili olarak velilerden bir tanesi; *“Genelde hep el becerisi gerektiren ödevleri veliler yapıyor. Öğrencinin ve velilerin çok vaktini alıyor. Belki 1 ay öncesinden veriliyor ama bir ay içinde çevreden fikir alacağınız kimse yok, bu süre zarfında bir ön hazırlığınız oluyor, doğru mu yaptım yanlış mı yaptım bir sürü iş... Stresten başka bir şey değil”* (Veli, 3) şeklinde görüş bildirmiştir. Velilerin performans görevleri ile alakalı olarak üzerinde durdukları bir başka konu performans görevleri hakkında öğretmenlerin yeterince yönlendirme ve rehberlik yapmadığı ve verilen ödevlerin genelde yoğun yazı yazmayı beraberinde getirdiğine yönelik düşünceleridir. Bu konuyla alakalı olarak velilerden bir tanesi; *“Bu ödevlerin çocuğun yapabileceği nitelikte olduğunu düşünmüyorum. El becerileri olmadığı için yapamıyor. Mesela benim çocuğum solak olduğu için el becerisi yok. Onun için yapamıyor. Bence yeteneklere göre ayrılması lazım. Becerisi olanlara versinler ama olmayanlara da başka ödevler vermesi lazım”* şeklinde görüş bildirirken diğer bir veli de performans görevlerinin yoğun yazı yazmayı beraberinde getirdiği yönündeki düşüncesini şu şekilde açıklamıştır; *“Verilen bu ödevlerin birçoğu yazmaya dayandığı için bizimkisi sıkılıyor. Görüntü olarak çok çirkin bir performans ödevi çıkıyor ortaya. Babası da sevmez çirkin yazıyı, o zamanda ağlıyor falan... Biz sildiğimiz zamanda kavga ediyor ben zaten zor yazmıştım neden sildiniz falan diye...”* (Veli, 1).

Velilerin performans görevi sonrasıyla alakalı olarak ifade ettiklerine baktığımızda en fazla dile getirilenler arasında; performans görevlerinin çocukların beceri ve değerlerine katkısının olmadığına yönelik düşüncelerdir. Bu konuyla alakalı olarak velilerden biri düşüncesini; *“Verilen performans ödevlerinin çocukların beceri ve değerlerine katkı*

sağladığını düşünmüyorum. Çünkü bir araya gelip ödev yapacaklarında; ödevde adapte olmuyorlar, oyun oynuyorlar, birkaç sefer eve geldiler bilgisayardan müzik falan açıyorlar hiç bir şeye katkı sağladığını düşünmüyorum”(Veli, 2) şeklinde ifade etmiştir. Performans görevlerinin sonrasına ait düşünceleriyle alakalı olarak velilerin üzerinde durduğu bir başka konu ise; performans görevlerinin sınavlara ve akademik başarıya az da olsa katkı sağladığı ve buna rağmen bu görevlerin kaldırılması gerektiği ancak yerine getirilebilecek ödevin daha da kötü olabileceğine yönelik endişelerdir. Bu düşünceyle alakalı olarak veliler; “Öğrencilerin girdiği sınavlara az da olsa katkı sağladığını düşünüyorum. Çünkü bilginin zararı olmaz”(Veli, 1) ve “Ben bu ödevlerin kaldırılmasını isterim. Ama gelecek bunun yerine geçecek alternatif ödev daha kötü olacaksa hiçte istemiyorum. En azından bu ödevler çocuklara destek oluyor. Çocuklar yaptığımız ödevler en kötü ihtimalle 80-85 den aşağı almıyorlar. Yeni getirilecek sistem çok da kötü olabilir. Çünkü eğitim sistemi yapboza döndü bir sene bir şey getirip diğer yıl olmadı diyerek değiştirebiliyorlar. Böyle olacaksa hiç olmasın zaten”(Veli, 3) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın amacı doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ilgili araştırmalardan yararlanılarak tartışılmış ve araştırma soruları temel alınarak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın katılımcı grubunu oluşturan bireylerin (öğrenci-öğretmen-veli) tümünün üzerinde durdukları nokta, performans görevlerinin yapılması konusunda internet, aile ve kırtasiye yardımına başvurmadan görevlerin yerine getirilmediğidir. Araştırmanın bu bulgusu diğer bazı araştırma (Yılmaz ve Benli, 2011; Yücel, 2008) bulguları ile benzerlik göstermektedir. Araştırmacılar bu çalışmalarda öğrencilerin performans görevlerini yerine getirirken internetten aynen kesip kopyalama -hazıra konma- işine girdiklerinden ve bu görevlerin emek harcamadan yerine getirilmeye çalışıldığından bahsetmektedirler. Bu bağlamda, katılımcı görüşlerine dayalı olarak performans görevlerinin yerine getirilmesi noktasında yaşanan sorunların uygulama kaynaklı olduğundan söz edilebilir. Nitekim TEDMEM (2014) tarafından hazırlanan bir raporda ilgili hususa temas edilmiş ve performans ödevlerinin hedeflediği başarıya ulaşamaması ve öğrenci öğrenmesine yeteri kadar destek olmamasında uygulamadan kaynaklanan sorunların temel teşkil ettiği ifade edilmiştir.

Katılımcıların performans görevleriyle ilişkili hemfikir oldukları bir başka durum ise öğretmenler tarafından performans görevleriyle ilgili olarak yeterli yönlendirmenin, rehberliğin yapılmadığıdır. Bu durumu katılımcı grubunda yer alan öğretmenler kendilerine göre haklı sebepler (zaman yetersizliği, müfredatı yetiştirememe kaygısı, sınıfların kalabalık olması vb.) ortaya atarak savunmaktadırlar. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Çiftçi (2010); Duban ve Küçükyılmaz (2008); Kaya vd. (2013); Gömleksiz, Sinan ve Demir (2010); Güvey (2009) ve Secer (2010) tarafından yapılan çalışmalardan elde edilen çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Duruhan ve Çavuş (2013) tarafından yapılan çalışmaya katılım gösteren öğretmenlerin büyük bir kısmı, sınıfların çok kalabalık olması, ders konularının fazla olması, zaman yetersizliği, öğrencilerin farklı beklentiler içerisinde olması, öğrencilerin isteksizliği, öğrencilerin öğrenme düzeylerinin farklı olması, öğretmenin bu konudaki bilgi eksikliği, öğretmenin duyarsız oluşu gibi nedenlerden dolayı performans görevleriyle alakalı yeterli rehberlik yapılmadığı şeklinde görüş bildirmeleri de bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Performans görevlerine ilişkin olarak ulaşılan bir başka sonuç öğrencilerce; verilen bu ödevlerin kendi seviyelerinin üstünde olduğudur. Bu sonuç Akdağ ve Çoklar, (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan veliler her ne kadar öğrencilere verilen performans görevlerinin onların seviyelerinin üstünde

olduğu görüşünü destekleseler de esas olan velilerin verilen ödevlerin öğrenci seviyesine uygunluğunun performans görevi veren öğretmene bağlı olarak değişebileceği yönündeki düşünceleridir. Bu iki düşüncenin tam aksine öğretmenler ise performans görevlerini verirken öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat ettiklerini savunmaktadırlar. Zaten performans görevleri verilirken onların öğrenci seviyesine uygunluğuna dikkat etmek daha etkili performans görevi için öğretmenlerin sorumlulukları arasında sayılmaktadır (İflazoğlu, Saban ve Şeker, 2010; Duruhan ve Çavuş, 2013).

Performans görevleriyle ilgili olarak öğrenci ve velilerin, üzerinde fikir birliği ettikleri bir diğer konu, performans görevlerinin tam anlamıyla yapılabilmesi için üstün el becerileri gerektirdiğine yönelik düşünceler ve bu görevlerin zaman kaybı olarak nitelendirilmesidir. Araştırmanın bu sonucu Duruhan ve Çavuş'un (2013) araştırmasında katılımcı olan velilerce, performans görevlerinin gereksiz ve zaman kaybı olduğuna yönelik ifadeleriyle ve Güvey (2009) tarafından yapılan çalışmadaki velilerin performans görevlerinin zaman alması yönündeki görüşleriyle örtüşmektedir. Diğer taraftan performans görevlerinin kaldırılması konusunda ulaşılan sonuçlara baktığımızda; araştırmaya katılan velilerin ve öğrencilerin performans görevlerinin kaldırılmasını savundukları ancak kaldırıldığında akademik başarıya katkı sağlayacak bir değerlendirmenin olmamasının endişe duyuracağı sonucudur. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin performans görevlerinin kaldırılıp kaldırılmaması konusundaki fikirlerinin verilen ödevlerin niteliğine bağlı olarak değişebileceği yönündeki fikirleri Duruhan ve Çavuş (2013) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin performans görevlerinin kaldırılması gerektiğiyle alakalı görüşleriyle kısmen örtüşmektedir.

Diğer taraftan araştırmaya katılan öğrenci ve veli görüşleri göz önünde bulundurulduğunda performans görevlerinin öğrenci beceri ve değerlerine katkı sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuyla alakalı olarak öğretmen görüşleri, veli ve öğrenci görüşlerine göre kısmen farklılaşmaktadır. Öğretmen katılımcılar performans görevlerinin öğrenci beceri ve değerlerine olan katkısının onlara verilen görevin niteliğine bağlı olarak değişebileceğini savunmaktadırlar. Bu sonuca ilişkin olarak alan yazın incelendiğinde yapılan çalışmaların (Bal, 2012; Benli, 2010; Çetin ve Çakan, 2010; Coşkun, Gelen ve Kan, 2009; Duruhan ve Çavuş, 2013; Güvey, 2009) birçoğunda performans görevlerinin öğrencilerin becerilerini ve yaratıcılıklarını geliştirdiğine, kişisel gelişimlerini ve ilgilerini desteklediğine, sorumluluk almalarına ve öz eleştirilerine katkı sağladığına, işbirliği içinde araştırma alışkanlığı kazandırdığına ve onları düşünmeye yönlendirdiğine ilişkin sonuçlara rastlanmıştır. Bu durum yapılan bu araştırmaya katılan öğretmen görüşleriyle kısmen örtüşürken, öğrenci ve veli görüşleriyle farklılaşmaktadır. Çünkü veli ve öğrenciler performans görevlerinin beceri ve değerlere istenilen ölçüde katkı sağlamadığını düşünmektedirler.

Performans görevleriyle ilgili bir başka sonuç ise araştırmaya katılan öğretmenlerce performans görevlerinin öğrenciler açısından bir çıkar aracı ve fırsatçılık olarak görüldüğüdür. Öğretmen katılımcılar bu düşüncelerini öğrencilerin performans görevlerini başarısız oldukları sınavların bir telafisi olarak görmelerine dayandırmaktadırlar. Bu sonuç Yücel (2008) tarafından yapılan çalışmada performans görevlerinin öğrenciler tarafından not yükseltmek için bir araç olarak görüldüğü yönündeki sonuçla da örtüşmektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak performans görevlerine ilişkin olarak; performans görevlerinin öğrencilerin olanaklarına, ilgilerine, ihtiyaçlarına ve seviyelerine uygun olarak verilmesine dikkat edilmeli, bu görevlerle ilgili öğrenci ve velilere yeterince bilgi sağlanmalı, öğretmenler tarafından açıklayıcı ve yönlendirici yönergeler hazırlanmalı ve performans görevlerinin belirlenmesinde okulun bulunduğu çevrenin özellikleri dikkate alınmalı şeklinde önerilerde bulunulabilir.

KAYNAKÇA

- Akçöltekin, A. ve Doğan, S. (2013). 9. sınıf öğrencilerinin biyoloji dersinde verilen ev ödevlerine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 147-158.
- Akdağ, H., Çoklar, A. N. (2009). İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi proje ve performans görevlerini hazırlarken yararlandıkları kaynaklar, internetin yeri ve karşılaştıkları güçlükler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 1-16.
- Aydın, T. (2012). Eğitimde Yansımalar. *Arel Eğitim Kurumları*, 23(31), 23-26.
- Bahar, M., Nartgün, Z. , Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2006). *Geleneksel ve alternatif ölçme ve değerlendirme öğretmen el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bal, A. P. (2012). İlköğretim öğrencilerinin matematik dersi performans görevi hazırlama sürecine ilişkin görüşleri ve yaşadıkları sorunlar, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 11-23.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Benli, N. (2010). *İlköğretim I. kademedeki verilen performans görevlerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi, teknikler ve örnek çalışmalar*. (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Pegem.
- Cooper, H. (2006). *The battle over homework: Common ground for administrators, teacher, and parents*. Third Edition. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Cooper, H., Robinson, J. C., & Patall, E. A. (2006). Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987-2003. *Review of Educational Research*, 76, 1-62.
- Coşkun, E., Gelen, İ. ve Kan, M. O. (2009). Türkçe derslerindeki performans görevleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 22-55.
- Creswell, J.W. (2013). Beş nitel araştırma yaklaşımı (Çev. M. Aydın), M. Bütün ve S.B. Demir (Çev. Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3.Baskıdan Çev.), Ankara: Siyasal. ss. 69-110.
- Çepni, S., Bayrakçeken, S. ve Semerci, A. Y. (2007). *Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Pegem.
- Çetin, M. O., Çakan, M. (2010). Fen ve teknoloji dersi başarılarının farklı yaklaşımlarla ölçülmesi ve bu yaklaşımlara ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), 93-99.
- Çiftçi, S. (2010). İlköğretim birinci kademe 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin performans görevlerine ilişkin görüşleri, *İlköğretim Online*, 9(3), 934-951. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>

- Demir, M. (2010). *İlköğretim IV. ve V. sınıflarda uygulanan performans ödevlerinin etkililiğinin öğretmen görüşleri bakımından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi. Malatya.
- Dominguez Carmino, G. (2004). *Designing an assessment tool to describe students' mathematics knowledge* (PhD Dissertation). Purdue University, Indiana, USA.
- Duban, N. ve Küçükyılmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri, *İlköğretim Online*, 7(3), 769-784. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Duruhan, K. ve Çavuş, A. (2013). İlköğretim 7.sınıf sosyal bilgiler dersi performans görevlerinin etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri, *İlköğretim Online*, 12(4), 949-968. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Elharrar, Y. (2006). *The teacher Assessment Practices and Perceptions: The use of Alternative Assessment within the Quebec Educational Reform* (Unpublished PhD Thesis). Université du Québec a Montreal, Canada.
- Eren O., & Henderson D. J. (2008). The impact of homework on student achievement. *Econometrics Journal*, 11, 326-348.
- Falch, T., & Rønning, M. (2012). *Homework assignment and student achievement in OECD countries*. Discussion Papers, Statistics Norway Research department, No: 711. <https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/DP/dp711.pdf> adresinden, 28.06.2015 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu (Çev. Ed.). Ankara: Anı.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gömlüksiz, M.N., Sinan, A.T. ve Demir, S. (2010). İlköğretim Türkçe dersi proje ve performans görevlerinin gerçekleştirilme sürecine yönelik öğrenci görüşleri (Malatya ili örneği). *Turkish Studies*, 5(3), 1320-1349.
- Green, K., & Emerson, A. (2008). Reorganizing freshman business mathematics II: Authentic assessment in mathematics through professional memos. *Teaching Mathematics and its Applications*, 27(2), 66-80.
- Güvey, E. (2009). *İlköğretim 1-5. sınıf öğretim programlarında yer alan proje ve performans görevlerine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri (Eskişehir ili örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Hibbard K. M. (2000). *Performance Based Learning and Assessment in Middle School Science*. Larchmont: Eye on education Inc.
- İflazoğlu-Saban, A. ve Şeker, M. (2010). İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 361-390.
- Kaya, S., Karaçam, S., Eş, H. ve Tuncel, M. (2013). 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde proje ve performans görevlerine ilişkin görüşleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 187-20. [Doi Number :10.9779/PUJE244](https://doi.org/10.9779/PUJE244)
- Krulick, S., Rudnick, J., & Milou, E. (2003). *Teaching mathematics in the middle school*, Newyork: Pearson Education.

- Kuş, E. (2012). *Nitel-nitel araştırma teknikleri*. (4. Baskı). Ankara: Anı.
- Kutlu, Ö. (2004). Tek soruyla öğrenci performansının belirlenmesi. *Eğitimde İyi Örnekler Konferansı*, İstanbul.
- Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2008). *Öğrenci başarısının belirlenmesi. Performansa ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Marzano, R. J., Pickering, D. J., & McTing, J. (1993). *Assessing student outcomes: performance assessment using the dimens of learning model*. Alexandria. VA: Association for Supervision and Curriculum Development <http://eric.ed.gov/PDFS/ED461665.pdf> adresinden 28.06.2015 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Mcmillian, J. H. (2004). *Classroom assessment principles and practice for effective instruction*. Boston: Pearson Education.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel vaka (durum) çalışması (Çev. E. Karadağ), S. Turan (Çev. Ed.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, Ankara. Nobel. s.39-54.
- Miller, D. L., & Kelley, M. L. (1992). Interventions for improving homework performance: A critical review. *School Psychology Quarterly*, 6, 174-185.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (4-5.Sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). Proje ve performans görevleri genelge no: 2009/37.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). London: Sage.
- Perlman, C. C. (2002). *Performans assessment: Designing Appropriate Performans Task and Scoring Rubrics*. In C. Boston's (Eds.), MD: ERIC Clearinghouse on Assessment and Evaluation.
- Schunk, D. (1984). Enhancing self-efficacy and achievement through rewards and goals: Motivational and informational effects. *Journal of Educational Research*, 78, 29-34.
- Secer, M. (2010). *İlköğretim öğrenci ve öğretmenlerinin performans görevleri ve bu görevlerde internet kullanımı hakkındaki görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin.
- Türk Eğitim Derneği [TED]. (2014). TEDMEM 2014 Eğitim değerlendirme raporu, <http://www.tedmem.org/yayin/2014egitimdegerlendirmeraporu> adresinden 29.06.2015 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2012). *Ankara ili merkez ilçelerine ait gelişmişlik düzeyi verileri*. Veriler Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elektronik posta yoluyla elde edilmiştir.
- Tüysüz, C., Karakuyu, Y. ve Tatar E. (2010). Opinions of students' parents about performance task in science and technology class. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 4(1), 108-122.
- Weigold, J. K. (1999). *Self concept and attitude towards traditional or alternative assessments: An exploration of gender differences in mathematics and science* (Master Thesis), Eastern Michigan University Ypsilanti, Michigan.

- Wiggins, G. P. (1989). Teaching to the (authentic) test. *Educational Leadership*, 46(7), 141-147.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, M. ve Benli, N. (2011). İlköğretim 1. kademedeki verilen performans görevlerinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 250-267.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and Methods* (3rd ed.). London: Sage.
- Yücel, A. (2008). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde verilen performans ödevleri hakkında öğretmen-veli-öğrenci görüşleri (Konya ili örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.